

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ
НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО – КРЕДИТНИХ УСТАНОВ»**

Виконала

студентка V курсу
групи ФК-51з
освітнього ступеня «Бакалавр»
напряму підготовки 6.030508
«Фінанси і кредит»

_____ Корпош Альона Іванівна

Науковий керівник

д.е.н., доцент

_____ Гладинець Наталія Юріївна

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

Мукачево – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ	7
1.1 Небанківські фінансово-кредитні установи як ланка кредитної системи	7
1.2 Особливості функціонування небанківських фінансово-кредитних установ	13
1.3 Державне регулювання діяльності небанківських установ в Україні	20
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ	26
2.1 Основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів, страхових компаній та кредитних спілок України	26
2.2 Сучасний стан розвитку інститутів спільного інвестування, фінансових компаній; результати та перспективи роботи ломбардів, лізингових компаній	34
2.3 Діяльність кредитних компаній на фінансовому ринку України	47
РОЗДІЛ 3. ДІЯЛЬНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ	56
3.1. Зарубіжний досвід створення та функціонування небанківських фінансово-кредитних установ	56
3.2. Проблеми та перспективи розвитку парабанківських інститутів	65
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	89

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДПФ – державний пенсійний фонд

ППФ – приватний пенсійний фонд

ФФБ – фонд фінансування будівництва

НФУ – небанківські фінансові установи

СП – система парабанківських інститутів

ІСІ – інститути спільного інвестування

НПФ - недержавний пенсійний фонд

КС – кредитні спілки

НФКУ – небанківські фінансово-кредитні установи

ДКЦПФР – державна комісія цінних паперів та фондового ринку

Актуальність теми. Структурні зміни в економіці і фінансовій системі України об'єктивно викликають посилену увагу до небанківського посередництва, перспективи розвитку якого за відповідних умов обіцяють бути поступально-динамічними. В провідних країнах світу (Європа, США і України) більш важливе місце в фінансово-кредитній системі займають банки, але парабанківські інститути все ж відіграють значну роль і з кожним роком досягають все більшого розвитку і довіри людей. Так, в різних країнах до числа небанківських фінансово-кредитних установ відносять відмінні за назвою, але споріднені за ринковими ознаками організації: інвестиційні компанії, фінансові страхові, кредитні спілки, пенсійні фонди тощо. Більшість зазначених установ характеризуються поглибленою спеціалізацією щодо надання окремих послуг клієнтам. І як населення, так і юридичні особи, та й фінансові ринки в цілому потребують зростання обсягів послуг небанківських посередників.

Сьогодні небанківські інститути функціонують майже на рівні з основним елементом кредитної системи - банківським і виконують ті операції, які по різних причинах або не вигідні банкам, або не освоюються ними. Більше того, розвиток небанківських організацій зараз протікає на умовах жорсткої конкуренції з банками, навіть не зважаючи на кризу. Тому зараз досить актуальною проблемою є вивчення їх розвитку, функціонування для подальшого вдосконалення або навіть реформування.

Появі та розвитку небанківських інститутів на ринку фінансових послуг сприяють, як правило, три причини: ріст доходів населення; активний розвиток ринку цінних паперів; надання цими установами спеціальних послуг, яких не можуть надавати банки.

Спеціалізовані фінансові інститути являють собою установи фінансової системи небанківського типу, що акумулюють грошові доходи, капітали та заощадження населення, підприємств, держави, спеціалізуючись на виконанні кількох операцій або обслуговуючи обмежене коло клієнтів. Значне місце у цій системі відводиться спеціалізованим кредитно-фінансовим установам, що діють, як і банки, у різних секторах ринку позичкових капіталів, але вони не виконують

усіх основних банківських функцій, а найважливішою рисою, яка їм притаманна та відрізняє їх від банківських установ, є вузька спеціалізація.

Окремі аспекти діяльності небанківських фінансових установ як фінансових посередників та їх вплив на економічне зростання знайшли відображення в роботах як зарубіжних (А. Акелрофа, Ф. Аллена, Т. Бека, Г. Габбарта, Дж. Герлі, Р. Голдсмита, В. Даймонда, К. Джалана, Р. Левайна, Р.), так і вітчизняних дослідників (В. Базилевича, В. Зимовця, А. Криклій, В. Корнеєва, С. Науменкової, М. Савлука та ін.). Незважаючи на вагомий внесок даних дослідників у дану проблематику, потребує подальших розвідок питання особливостей функціонування небанківських фінансових установ в сучасних умовах нестабільної економіки України.

Метою даної роботи є дослідження особливостей функціонування різних видів небанківських фінансово-кредитних установ та перспектив їх розвитку в Україні.

Основними **завданнями** є:

- дослідження особливостей функціонування небанківських фінансово-кредитних установ;
- виявлення причин становлення та активізації діяльності небанківських фінансових інститутів в умовах формування фінансового ринку в країні;
- виділення спільних і відмінних рис в діяльності банківських і небанківських фінансових установ;
- дослідження розвитку небанківських посередників у світовій практиці;
- оцінка основних показників функціонування парабанків в Україні;
- аналіз діяльності небанківських фінансово-кредитних установ в Україні та порівняння їх діяльності з зарубіжними організаціями;
- визначення основних проблем та перспектив розвитку українських парабанківських інститутів.

Об'єктом є економічні відносини з приводу діяльності та надання певного спектру послуг у фінансово-кредитній системі, а **предметом** виступають особливості функціонування та організації небанківських організацій в Україні і світі.

Для розгляду та аналізу даної теми було використано загальні **методи дослідження**, зокрема в роботі застосовано логічні та математико-статистичні методи дослідження та подання інформації, а саме методи дедукції, наприклад, висування гіпотези про слабкий розвиток небанківських установ та доведення її шляхом розкриття основних показників діяльності; індукції шляхом дослідження підходів щодо визначення досліджуваного поняття та виявлення найбільш доцільного; аналізу історії, показників функціонування окремих видів парабанків; збору і обробки інформації щодо досліджень інших вчених; табличний метод, що вбачає формування даних в таблиці; графічний метод - використання графіків, діаграм, рисунків.

Інформаційною базою дипломної роботи є дослідження сучасних спеціалістів у сфері стратегічного управління та проблем організаційної культури в фінансово-кредитних компаніях. При проведенні дослідження використовувались закони України, звітність Державної служби статистики України, концепції і програми стабілізації процесів соціального й економічного розвитку України, матеріали досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених, опубліковані у періодичних виданнях та розміщені у мережі Інтернет.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

ВИСНОВКИ

Світовий досвід свідчить про те, що на окремих ринках фінансових операцій діяльність небанківських фінансових установ може виявитися більш ефективною, ніж діяльність банків. Адже концентрація діяльності з реалізації одного–двох видів фінансових послуг створює умови для підвищення їх якості та максимального наближення таких послуг до споживачів. Зосередження діяльності на реалізації широкого переліку фінансових послуг, що є характерним для банків, безумовно призводить до зниження ефекту від такої діяльності.

НФКУ почали виникати у ХХ столітті. Тривалий час вони відігравали незначну роль в економіці, проте поступово їх значення зростало. Місце та роль НФКУ у ринковій інфраструктурі, ступінь їх розвитку залежать від інституційних особливостей функціонування економічних систем конкретних країн, а також від загальних світових тенденцій у фінансовій індустрії – універсалізація фінансової діяльності, концентрація фінансово-промислового капіталу, інформатизації, глобалізації фінансових ринків тощо. Так рівень розвитку НФКУ вищий у країнах Центрально-Східної Європи та США, які почали ринкові перетворення дещо раніше за інші пострадянські держави.

В Україні процес становлення небанківських фінансових установ ще не завершився, продовжується процес вдосконалення інституційної структури небанківського фінансового посередництва. Початковий етап розвитку зумовлює наявність певних недоліків і проблем у діяльності небанківських фінансових установ. Серед них:

- а) низька питома вага активів небанківських фінансових установ у валовому внутрішньому продукті;
- б) другорядна роль у фінансуванні національної економіки та у перерозподілі капіталів в порівнянні з банками;
- в) відсутність завершеної законодавчої та нормативної бази щодо регулювання діяльності небанківських фінансових установ;
- г) відсутність або недосконалий захист майнових прав клієнтів небанківських фінансових установ;

д) наявність недоліків в організаційно-економічних механізмах функціонування небанківських фінансових інститутів тощо.

Подолання проблем в діяльності небанківських фінансових установ та прискорення їх розвитку буде сприяти більш повному задоволенню потреб суб'єктів економічної діяльності у додаткових фінансових ресурсах, активізації інституційного інвестування, забезпеченню ефективної трансформації капіталу та реалізації широкого переліку якісних фінансових послуг.

Активізація діяльності небанківських фінансових установ буде мати позитивний вплив і на підвищення добробуту населення та його соціальний захист, завдяки розвитку споживчого кредитування, посиленню страхового захисту громадян та розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення.

Для стимулювання подальшого розвитку небанківських фінансово-кредитних інститутів необхідно здійснити низку заходів, першочерговими серед них єб створення цілісної нормативно-правової бази для всіх видів фінансових інститутів, розроблення й ухвалення на державному рівні інтегрованої цілісної довгострокової стратегії їх розвитку, створення міцнішої, ефективнішої клієнтської бази проведення податкової реформи для мінімізації негативного впливу податків тощо. Реалізація зазначених пропозицій позитивно вплине на розвиток фінансової інфраструктури в Україні, сприятиме підвищенню ефективності її використання, зміцненню позиції НФКУ на ринку та прискоренню входження вітчизняної економіки в світову.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>